

JŪRAS TELPISKAIS PLĀNOJUMS LATVIJAS REPUBLIKAS TERITORIĀLAJIEM UN EKSKLUZĪVĀS EKONOMISKĀS ZONAS ŪDENIEM

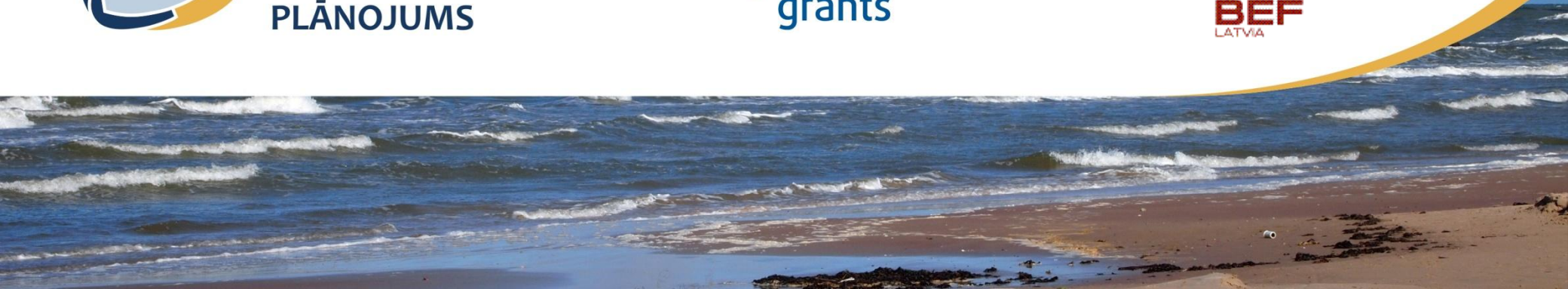
Stratēģiskie scenāriji, to izstrāde un turpmākais izvērtēšanas process

Anda Ruskule, Baltijas Vides Forums

Rīga, 10.07.2015

JŪRAS
TELPISKAIS
PLĀNOJUMS

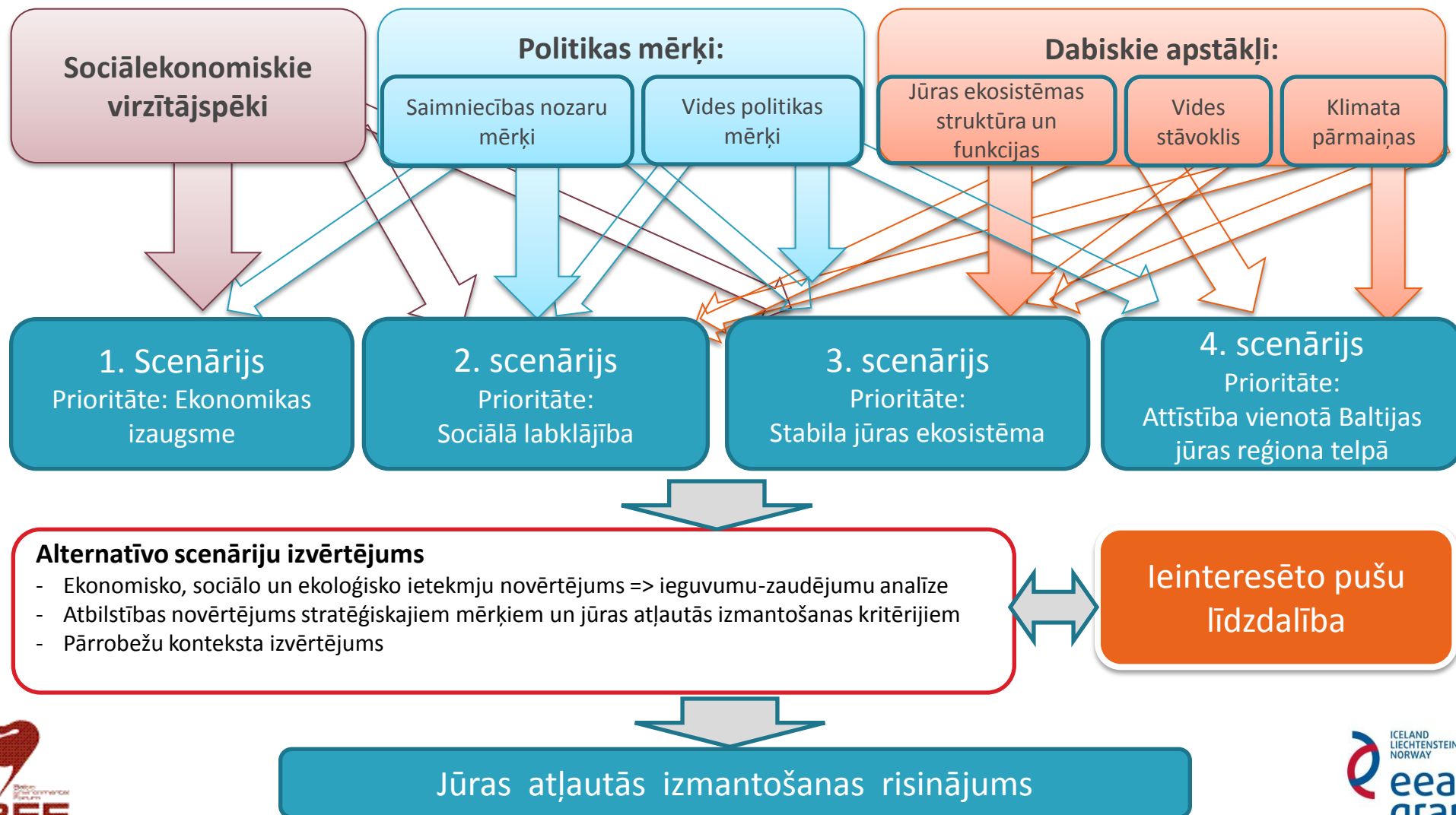

Scenāriju izstrādes uzdevumi

1. Identificēt iespējamās jūras telpas attīstības variantus jeb alternatīvas
2. Veikt to stratēģisku izvērtēšanu
3. Rast optimālo, dažādām ieinteresētajām pusēm un sabiedrībai pieņemamāko jūras atļautās izmantošanas risinājumu

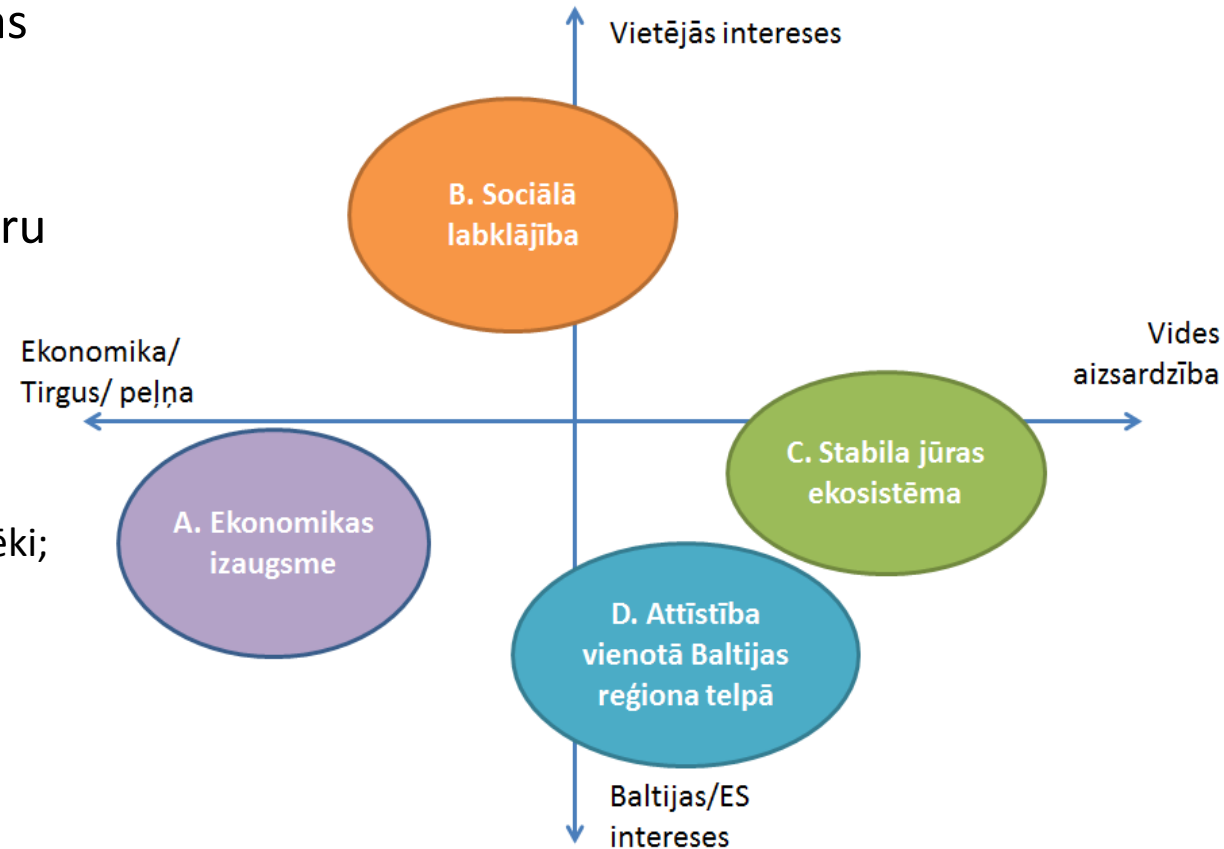
Scenāriji nav prognozes vai pareģojumi, bet gan alternatīvi apraksti (stāsti, projekcijas, attēli) par to, kā nākotnes situācija varētu notikt, izvērtējot dažādus attīstības ietekmējošos faktoros

Stratēģisko scenāriju izstrāde un izvērtēšana

Scenāriju izstrādes pieeja

- Atšķirīgās politikas un sabiedrības prioritātes kā iespējamo izvēļu pretnostatījums
- Attīstības gaitu noteicošo faktoru (virzošo spēku) analīze:
 - Politiskie virzītājspēki;
 - Ekonomikas virzītājspēki ;
 - Tehnoloģiskie virzītājspēki;
 - Sociālie un demogrāfiskie virzītājspēki;
 - Vides un dabas apstākļi
- Atbilstība jūras telpiskās izmantošanas izslēdzošajiem kritērijiem

Scenāriju telpisko risinājuma izstrādē vērā ņemtie izslēdzošie kritēriji

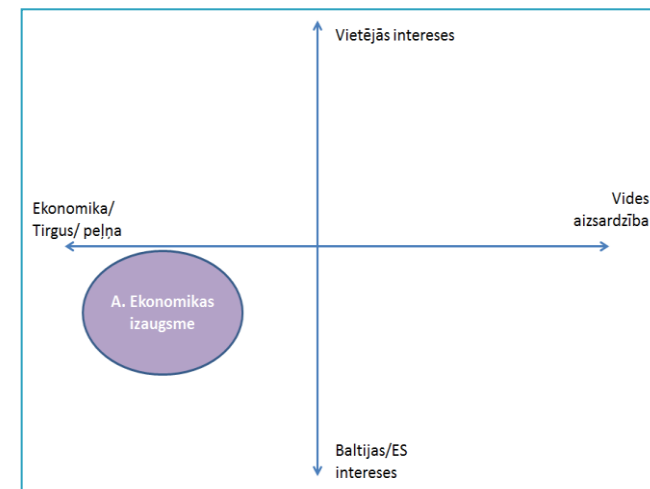

JŪRAS
TĒPISKĀIS
PLĀNOJUMS

- Atbilstība nacionālajam regulējumam
- Saimniecisko darbību ierobežojošie faktori:
 - dabas apstākļi : kuģošanai un vēja turbīnu ierīkošanai piemērotais dziļums;
 - resursu pieejamība: vēja/viļņu enerģija, ogļūdeņraži u.c.;
 - tehnoloģiskās iespējas vēja parku novietojums atkarībā no pieslēguma iespējām elektropārvades tīkliem;
 - ekosistēmas jutīgums un spēja pielāgoties radītajām slodzēm: Rīgas līča jutīgums pret biogēnu slodzēm, akmeņainie sēkļi, putnu migrācijas ceļi.
- Nesavietojamu saimniecisko darbību telpiska nošķiršana:
 - stacionāras konstrukcijas nav pieļaujami uz intensīvi izmantojamiem kuģu ceļiem, militāros mācību poligonos, un vietās, kur tās traucē NBS krasta novērošanas sistēmām.

A scenārijs: Ekonomikas izaugsme

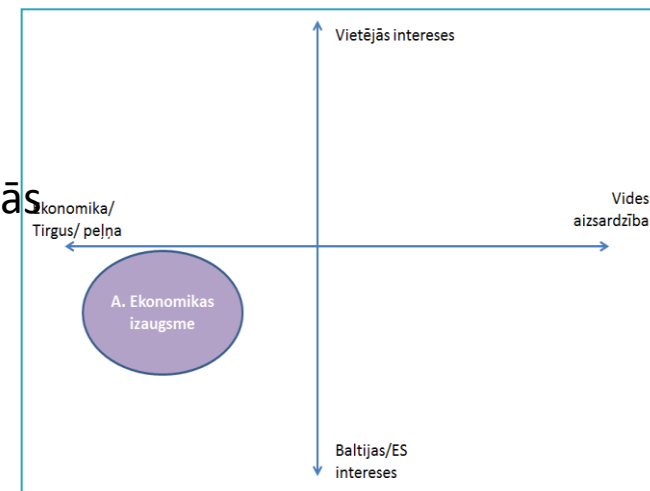
- **Prioritātes:** ekonomikas izrāviens, kas balstīts uz konkurētspējīgu un peļņu nesošu nozaru attīstību
 - ostu darbība, kravu un pasažieru pārvadājumi
 - kruīzu un piekrastes tūrisms, kūrortu attīstība
 - energoresursu ieguve
- **Politiskie virzītājspēki:**
 - atbalsts konkurētspējīgai un augstas pievienotās vērtības veidojošai uzņēmējdarbībai
- **Ekonomiskie virzītājspēki:**
 - Uzņēmējdarbība koncentrācija nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros, veidojot jūrlietu klasterus
 - pieaugošs tirgus pieprasījums pēc izejmateriāliem, patēriņa precēm, energoresursiem

A scenārijs: Ekonomikas izaugsme

- **Tehnoloģiskie virzītājspēki:**

- jūrlietu klasteri veicina inovāciju un tehnoloģiju attīstību
- vēja un viļņu enerģijas ieguves tehnoloģiju attīstība padara tās pieejamākas Latvijas apstākļiem
- attīstību veicinoša sauszemes kravu pārvadājumu infrastruktūra un tās savienojumi ar ostām
- pietiekama elektropārvades tīklu kapacitāte un pieslēguma vietas jūras elektropārvades kabeļiem

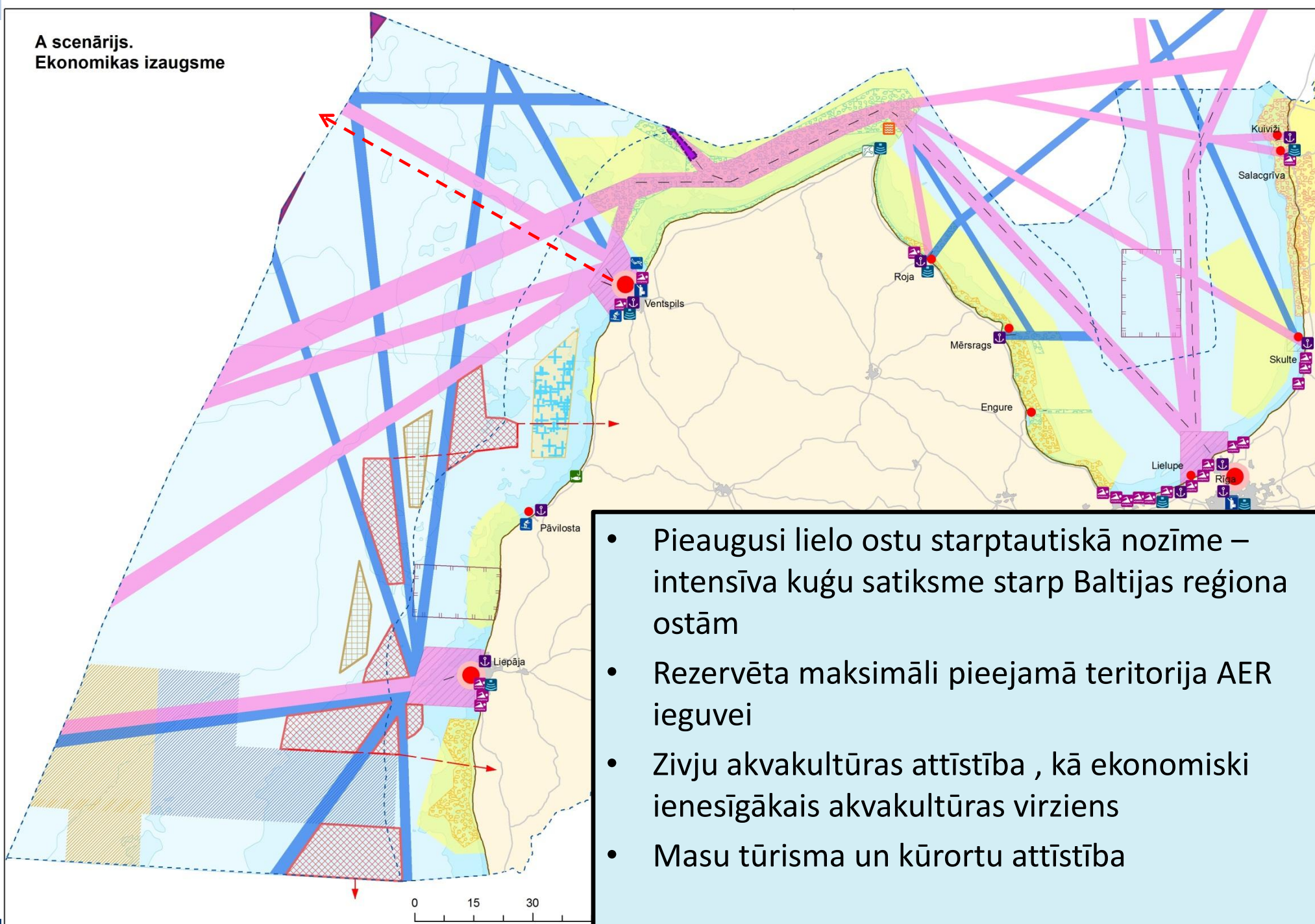
- **Sociālie un demogrāfiskie virzītājspēki:**

- Samazinās vai novērsta emigrācija uz ārvalstīm
- iedzīvotāji koncentrējas lielajās pilsētās
- būtiskas ienākumu līmeņa atšķirības starp iedzīvotāju grupām

- **Vides un dabas apstākļi:**

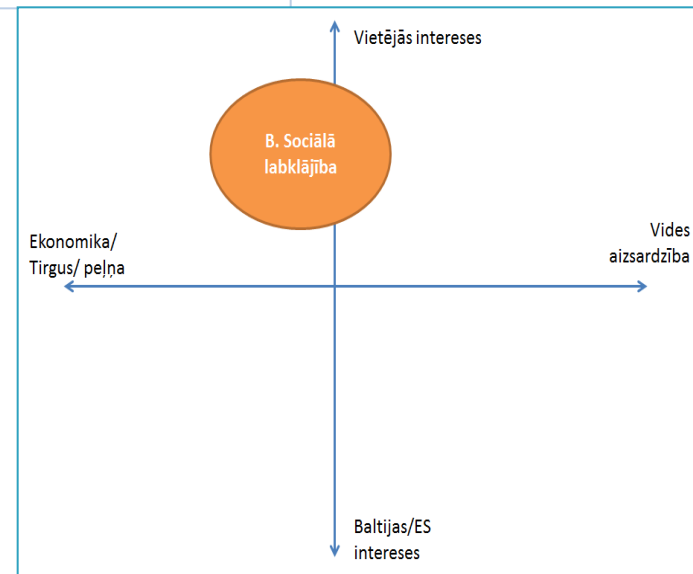
- Dabas resursi izmantoti to maksimālās pieejamības robežās
- Vides standarti līdzšinējie vai atviegloti
- iespējama vides kvalitātes pasliktināšanās

A scenārijs.
Ekonomikas izaugsme

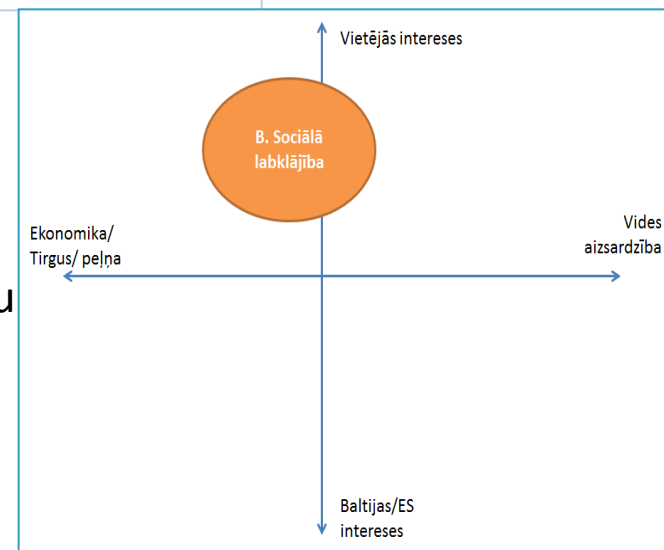
B scenārijs: Sociālā labklājība

- **Prioritātes:** sociālā kohēzija un līdzsvarota visu reģionu attīstība; augsts nodarbinātības līmenis un ienākumi vietējai ekonomikai:
 - piekrastes tūrisms un rekreācija
 - zvejniecība,
 - ostu darbība, pasažieru pārvadājumi un tuvsatiksmes kuģošana,
 - potenciāli – akvakultūras attīstība
- **Politiskie virzītājspēki:**
 - atbalsts mazai un vidējai uzņēmējdarbībai (zivsaimniecību, tūrismu), vietējās infrastruktūras un pakalpojumu nodrošinājumam, tradīciju saglabāšanai
- **Ekonomiskie virzītājspēki:**
 - Uzņēmējdarbības attīstība visā piekrastes zonā nodrošina darba vietas, iedzīvotāju ekonomisko aktivitāti, pietiekamus ienākumus un labklājību

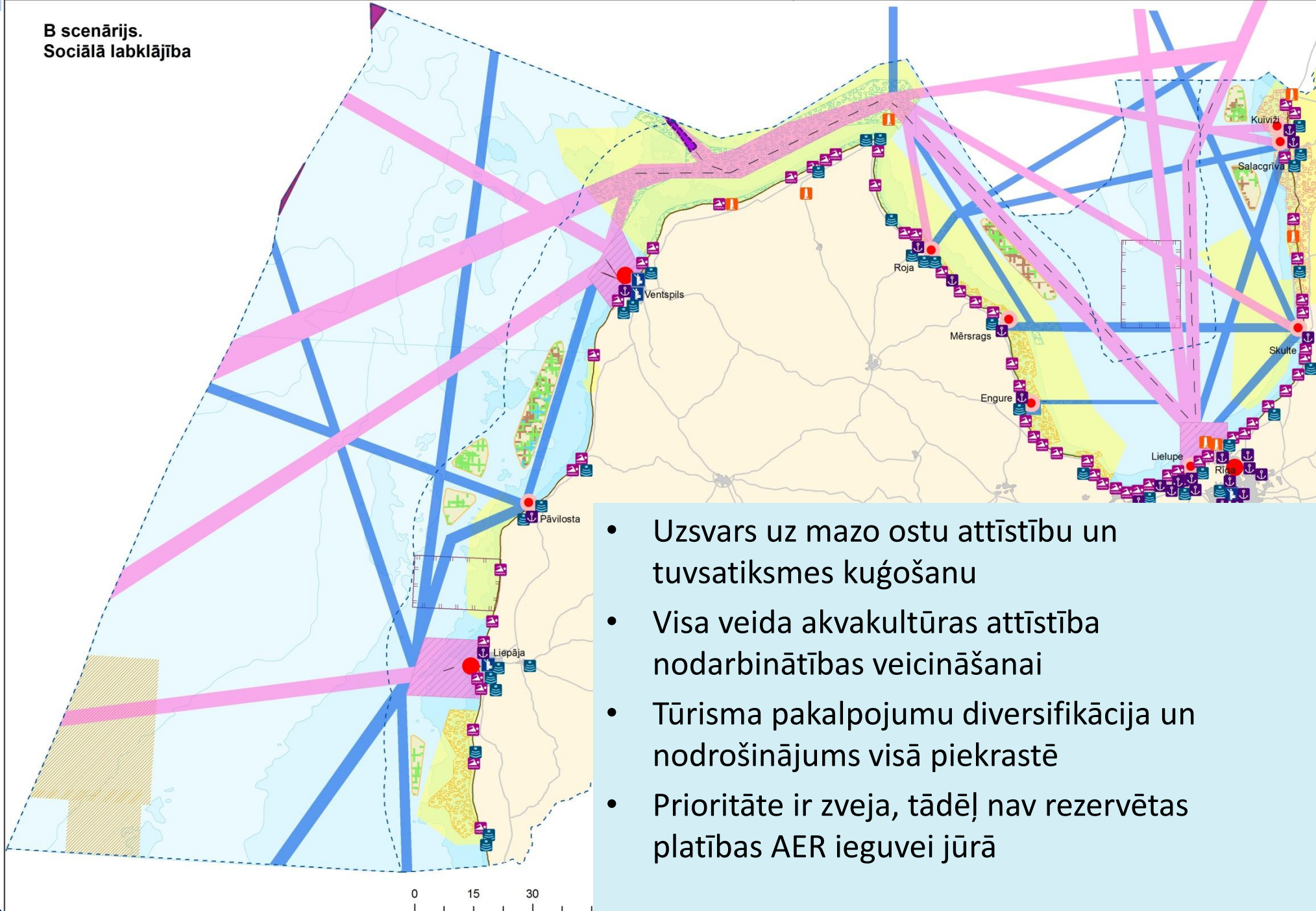

B scenārijs: Sociālā labklājība

- **Tehnoloģiskie virzītājspēki:**
 - atbalsts izglītībai reģionos veicina inovatīvas uzņēmējdarbības attīstību piekrastē
 - investīcijas tehnoloģiju attīstībā mazo un vidējo uzņēmumu vajadzībām
- **Sociālie un demogrāfiskie virzītājspēki:**
 - uzlabojušies demogrāfiskie rādītāji ;
 - iedzīvotāju skaits piekrastē pieaug, pateicoties pievilcīgai dzīves un uzņēmējdarbības videi
 - apdzīvojuma struktūra salīdzinoši vienmērīga
- **Vides un dabas apstākļi:**
 - dabas resursi tiek izmantoti to ilgtspējības limitos
 - Vides standarti līdzšinējie , tomēr atsevišķās jomās (tūrisms, rekreācija) iespējams pat stingrāki

B scenārijs.
Sociālā labklājība

- Uzsvars uz mazo ostu attīstību un tuvsatiksmes kuģošanu
- Visa veida akvakultūras attīstība nodarbinātības veicināšanai
- Tūrisma pakalpojumu diversifikācija un nodrošinājums visā piekrastē
- Prioritāte ir zveja, tādēļ nav rezervētas platības AER ieguvei jūrā

C scenārijs: Stabila jūras ekosistēma

- **Prioritātes:** tīras vides un stabilas jūras ekosistēmas saglabāšana kā pamats labklājībai un ilgtspējīgai attīstībai

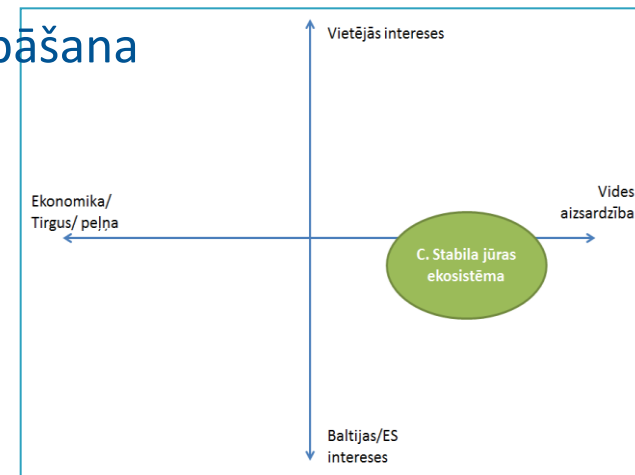
- drošs un tīrs jūras transports,
- ilgtspējīga zivsaimniecība un tūrisms,
- vēja un potenciāli arī viļņu enerģijas ieguve,
- jaunu jūras aizsargājamās teritoriju veidošana

- **Politiskie virzītājspēki:**

- stingras vides prasības un nozarēm saistoša pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa sasniegšanai

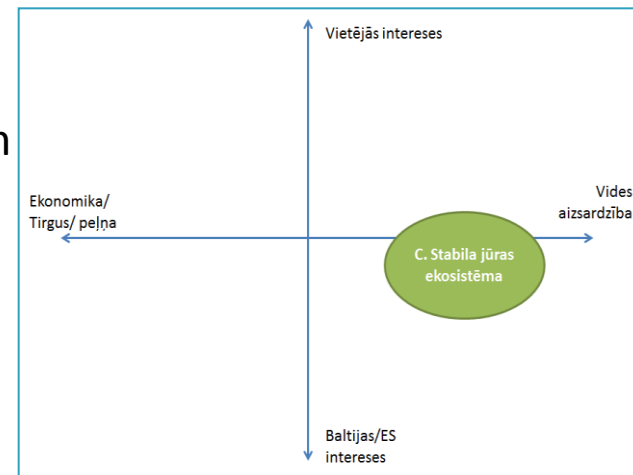
- **Ekonomiskie virzītājspēki:**

- Uzņēmējdarbība pārsvarā koncentrējas nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centros
- paaugstināto vides standartu dēļ samazinās atsevišķu ostu konkurētspēja, bet spēcīgākajās ostās kravu apgrozījums pieaug
- Veselīga vide nodrošina kvalitatīvas rekreācijas iespējas un pietiekamus zivju resursus

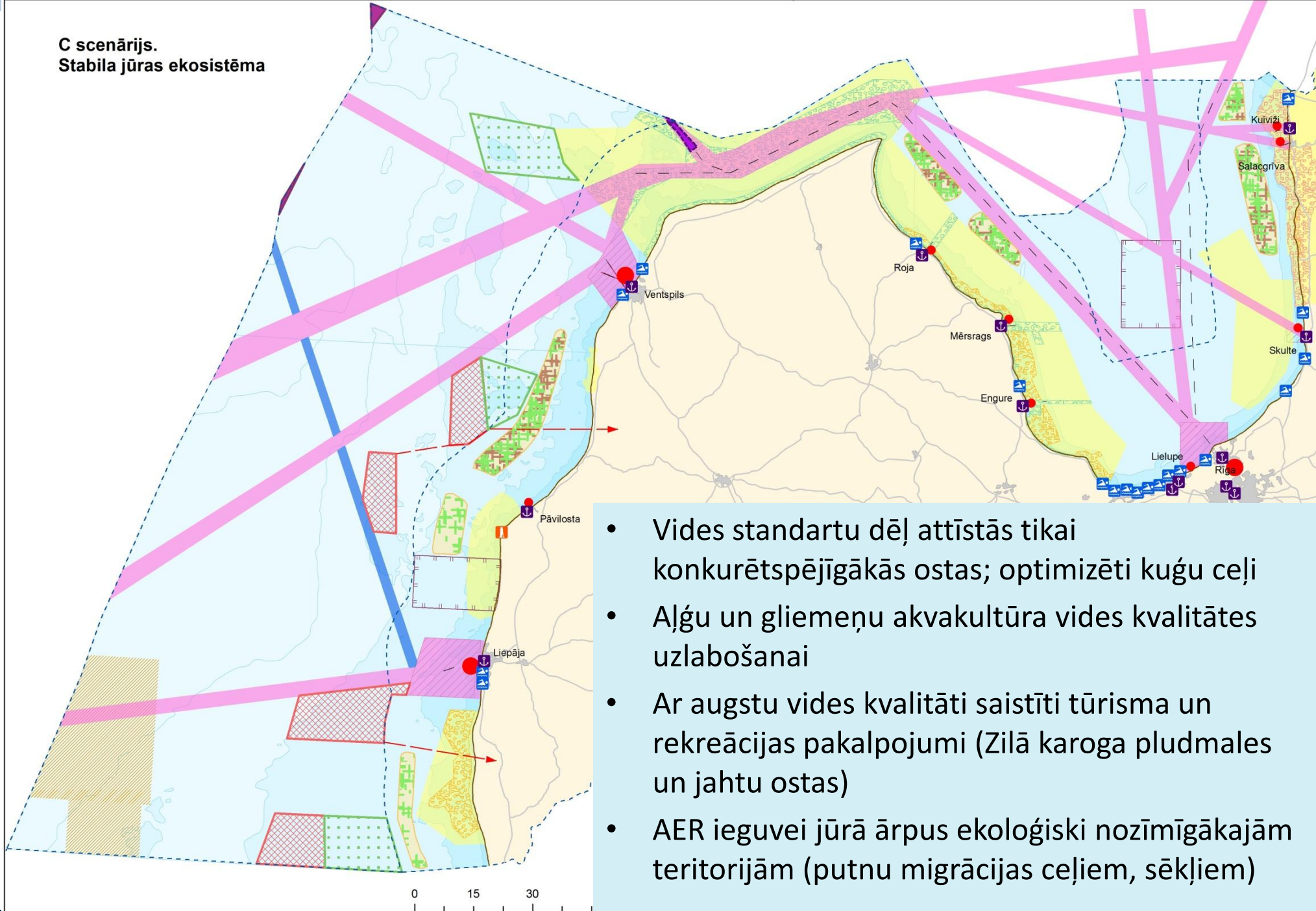

C scenārijs: Stabila jūras ekosistēma

- **Tehnoloģiskie virzītājspēki:**
 - pētniecība un inovāciju attīstība vērsta uz videi draudzīgām tehnoloģijām
- **Sociālie un demogrāfiskie virzītājspēki:**
 - nav vērojama demogrāfiskās situācijas uzlabošanās, jo trūkst ekonomikas izaugsmes un spēcīgu sociālo atbalsta programmu;
 - pateicoties labam vides stāvoklim, Latvijā izvēlas dzīvot arī citu valstu iedzīvotāji
- **Vides un dabas apstākļi:**
 - sasniegts labs vides stāvoklis;
 - dabas resursi un bioloģiskā daudzveidība ir labā aizsardzības stāvoklī;
 - pateicoties starptautiskajai sadarbībai, klimata pārmaiņu iespējamās sekas uz piekrasti ir novērstas vai mazinātas

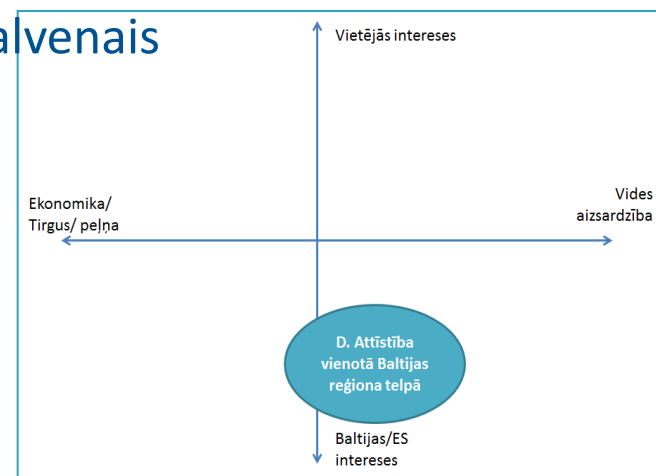
C scenārijs.
Stabila jūras ekosistēma

- Vides standartu dēļ attīstās tikai konkurētspējīgākās ostas; optimizēti kuģu ceļi
- Aļģu un gliemeņu akvakultūra vides kvalitātes uzlabošanai
- Ar augstu vides kvalitāti saistīti tūrisma un rekreācijas pakalpojumi (Zilā karoga pludmales un jahtu ostas)
- AER ieguvei jūrā ārpus ekoloģiski nozīmīgākajām teritorijām (putnu migrācijas ceļiem, sēkļiem)

D scenārijs: attīstība vienotā Baltijas jūras reģiona telpā

- **Prioritātes:** Baltijas jūra kā vienota ekosistēma un vienota telpa attīstībai. Sadarbība un konkurence Baltijas mērogā kā galvenais reģiona izaugsmes dzinējspēks
 - kuģu satiksme starp Baltijas jūras ostām,
 - kuģu būve un remonts
 - pasažieru prāmju pakalpojumi
 - ilgtspējīga zivsaimniecība un piekrastes tūrisms,
- **Politiskie virzītājspēki:**
 - kopējā Baltijas reģionā politika un pārrobežu koordinācija
- **Ekonomiskie virzītājspēki:**
 - pieaug konkurence un specializācija starp ostām Baltijas reģionā; Rīga nostiprinājusies kā «jūras vārti» pasažieru pārvadājumu ziņā
 - Pieaugošais pieprasījums pēc energoresursiem Baltijas reģionā un citviet Eiropā veicina vēja enerģijas ieguve jūrā
 - vienota Baltijas jūras zivju resursu apsaimniekošana nodrošina dzīvotspējīgas zivju populācijas un stabilus nozvejas apjomus

D scenārijs: attīstība vienotā Baltijas jūras reģiona telpā

- **Tehnoloģiskie virzītājspēki:**

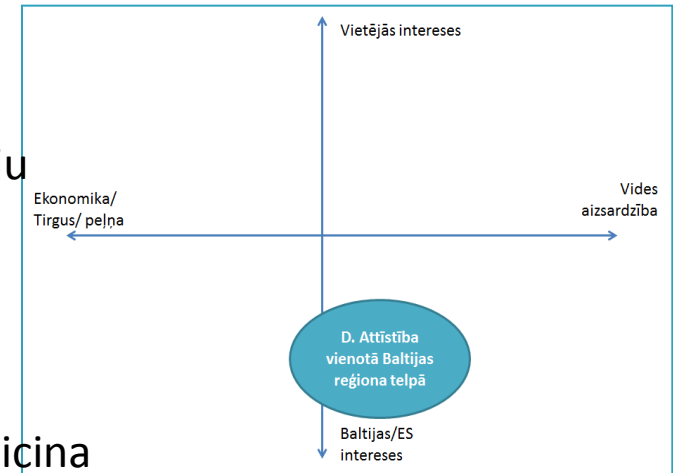
- aktīva sadarbība Baltijas reģionā pētniecības un uzņēmējdarbības jomā veicina inovāciju un tehnoloģiju attīstību

- **Sociālie un demogrāfiskie virzītājspēki:**

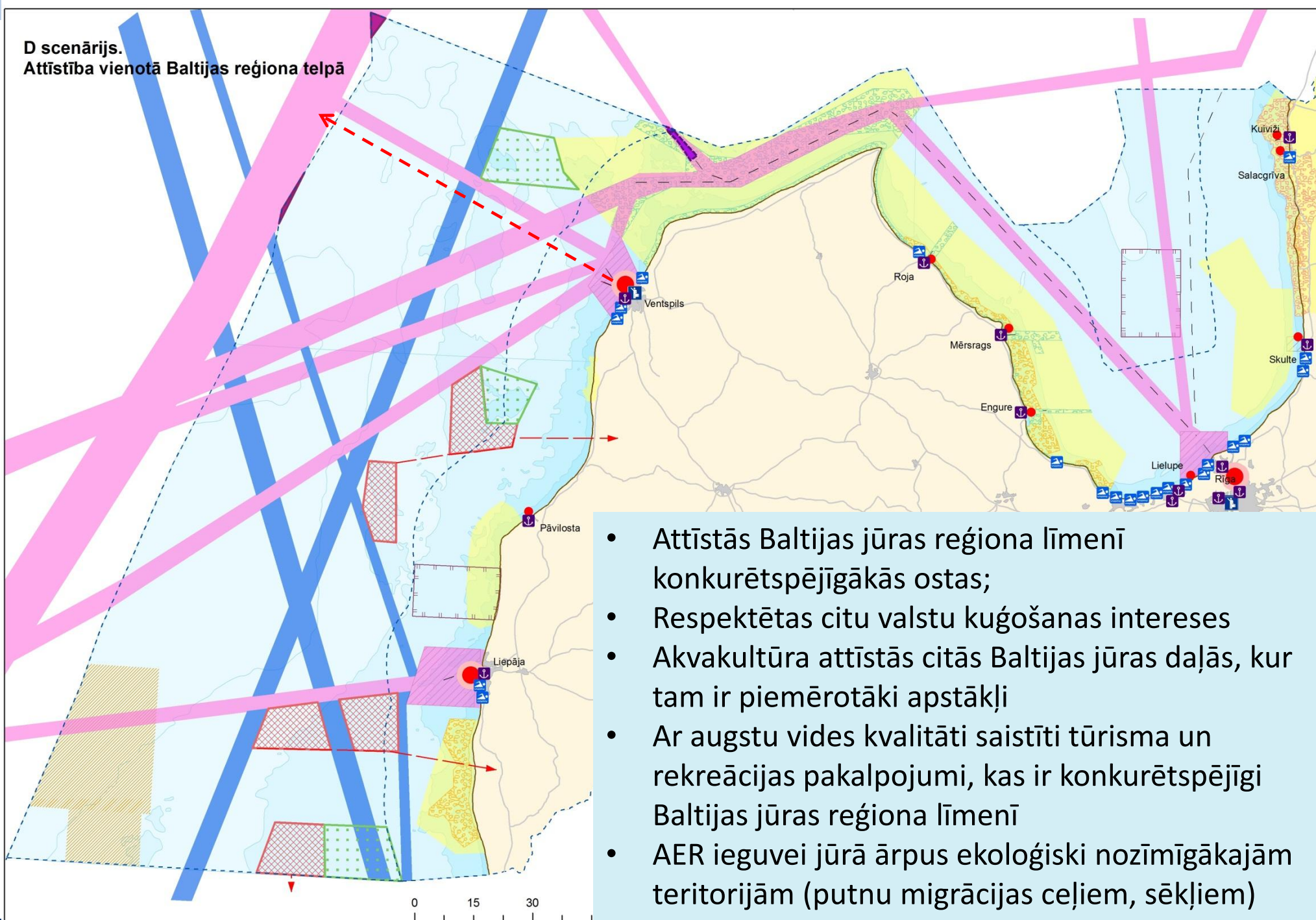
- iedzīvotāji koncentrējās lielākajās pilsētās;
- sadarbība Baltijas reģionā un atvērtais darba tirgus veicina iedzīvotāju starptautisko mobilitāti
- pieaug reģiona identitātes loma

- **Vides un dabas apstākļi:**

- Jūras vides un bioloģiskās daudzveidības stāvoklis uzlabojies
- dabas resursi izmantoti sabalansēti
- pateicoties starptautiskajai sadarbībai, klimata pārmaiņu iespējamās sekas uz piekrasti ir novērstas vai mazinātas

D scenārijs.
Attīstība vienotā Baltijas reģiona telpā

- Attīstās Baltijas jūras reģiona līmenī konkurētspējīgākās ostas;
- Respektētas citu valstu kuģošanas intereses
- Akvakultūra attīstās citās Baltijas jūras daļās, kur tam ir piemērotāki apstākļi
- Ar augstu vides kvalitāti saistīti tūrisma un rekreācijas pakalpojumi, kas ir konkurētspējīgi Baltijas jūras reģiona līmenī
- AER ieguvei jūrā ārpus ekoloģiski nozīmīgākajām teritorijām (putnu migrācijas ceļiem, sēkļiem)

Scenāriju stratēģiskā izvērtēšana

- **Scenāriju telpisko risinājumu stratēģiskais novērtējums:**
 - SVID analīze katram scenārijam (darba grupu diskusijas reģionālajās sanāksmēs, izmantojot «World café» metodi)
- **Scenāriju ietekmes vērtēšana izmantojot sociālekonomiskos un vides rādītājus:**
 - Rādītāju nozīmības izvērtējums (mērķa grupu vērtējums)
 - Rādītāju vērtības pārvērstas vienotā/standartizētā skalā (ekspertu vērtējums)
- **Padziļināta scenāriju telpiskās ietekmes izvērtējums:**
 - Ietekme uz jūras ekosistēmu (ekoloģiski vērtīgajām teritorijām);
 - Ietekme uz ekosistēmu pakalpojumu nodrošinājumu
 - Sociālekonomiskās ietekmes novērtējums

Paldies !

www.jurasplanojums.net

jurasplanojums@gmail.com

Kristina.veidemane@bef.lv

anda.ruskule@bef.lv

**JŪRAS
TELPISKAIS
PLĀNOJUMS**

PASŪTĪTĀJS:

Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

IZPILDĪTĀJS:

APAKŠUZŅĒMĒJI:

Latvijas Hidroekoloģijas institūts

Latvijas Jūras administrācija

Piekastes pētniecības un
plānošanas institūts Lietuvā

Hendrikson & Ko

Vides, plānošanas
un konsultācijas
uzņēmums Igaunijā